

No.

PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

Cofnodion cyfarfod anghysbell a gynhaliwyd ar 27 Medi, 2022.

Mae'r Agenda ar gael [yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar gael [yma](#).

Yn Bresennol: G. Chapman (Cadeirydd ac Aelod Lleyg); N. Ireland (Is-Gadeirydd ac Aelod Lleyg); Cynghorwyr E. Goodjohn, M.J. Hooper, J.M. Norman a N.J. Wood; and M. Evans (Aelod Lleyg)

Hefyd yn bresennol: Cynghorwyr L. Burnett (Arweinydd Gweithredol ac Aelod Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau)

264 CYHOEDDIAD -

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwrdd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol."

265 YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd y rhain gan Gyngorwyr P. Drake a J. Protheroe.

266 COFNODION –

ARGYMHELLWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 11 Gorffennaf, 2022 fel cofnod cywir.

267 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

268 CYNGOR BRO MORGANNWG: CALENDR PERFFORMIAD BLYNYDDOL 2022/23 (CYF) -

Cyflwynwyd y cyfeiriad o'r Cabinet o 7 Gorffennaf, 2022 fel y ceir o fewn yr agenda.

Cyflwynodd yr adroddiad Galendr Perfformiad Blynyddol Bro Morgannwg ar gyfer 2022/23 a oedd yn amlinellu'r cynlluniau a'r adroddiadau allweddol a fyddai'n cael eu hystyried gan Aelodau drwy gydol y flwyddyn. Amlinellodd yr adroddiad hefyd

No.

sut yr oedd y Cyngor yn bwriadu ymgysylltu â'r garfan newydd o Aelodau etholedig wrth lunio'r prosesau, y cynlluniau a'r adroddiadau allweddol sy'n cyd-fynd â'r Calendr Perfformiad Blynyddol er mwyn galluogi'r Cyngor i fodloni gofynion perfformiad newydd Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (Deddf LILE) a chyfrannu at nodau cenedlaethol Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (LICD).

Dywedodd y Cynghorydd M. Hooper ei bod yn ymddangos bod ymgysylltu â staff yn digwydd yn hwyr yn ystod y broses, ar ôl penderfynu, ac nad oedd yn gwbl glir pan fyddai ymgynghori â staff yn digwydd neu os byddai hyn yn digwydd trwy'r undebau llafur. Wrth ateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol y gallai cyfraniadau staff a'r undebau llafur gael eu gwneud yn gliriach o fewn y Calendr. Nododd yr adroddiad yn bennaf y cyfnodau ymgynghori statudol ac roedd dyletswydd i ymgynghori â staff ac undebau llafur, ond roedd yn ymhlyg y byddai ymgysylltu parhaus â staff a dinasyddion y Fro. Er enghraifft, bu'r Arolwg Staff Blynyddol yn cael ei adlewyrchu ar y gwaith a wnaed gan y Cyngor.

Ar ôl ystyried y cyfeirnod, yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod, fe wnaeth y Pwyllgor

PENDERFYNWYD - CYMERADWYO Calendr Perfformiad Blynyddol Bro Morgannwg 2022/23 a'r dull arfaethedig o ymgysylltu ag Aelodau yn ystod y flwyddyn i lunio a mireinio'r Calendr Perfformiad Blynyddol a phrosesau, cynlluniau ac adroddiadau cysylltiedig i alluogi'r Cyngor i fodloni'r gofynion perfformiad newydd.

Y rheswm dros y penderfyniad

Wedi rhoi sylw i gynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

269 HUNANASESIAD BLYNYDDOL DRAFFT CYNGOR BRO MORGANNWG 2021/22 (CYF) –

Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol y cyfeirnod gan y Cabinet o 8 Medi, 2022 fel y ceir o fewn yr adroddiad.

Tynnodd adroddiad Hunanasesiad Blynyddol Bro Morgannwg Drafft (Atodiad A) ar ystod eang o ffynonellau gwybodaeth er mwyn asesu'r cynnydd a wnaed gan y Cyngor wrth gyflawni ei ymrwymadau o fewn y Cynllun Cyflawni Blynyddol ar gyfer 2021/22, fel sy'n cyd-fynd ag Amcanion Llesiant y Cynllun Corfforaethol. Byddai'r canfyddiadau'n galluogi'r Cyngor nodi sut i wella prosesau mewnol a defnyddio adnoddau ymhellach i wella a chefnogi cyflawni ymrwymadau'r Cynllun Cyflawni Blynyddol ac Amcanion Llesiant y Cynllun Corfforaethol.

Roedd yr Adroddiad Hunanasesu Blynyddol yn ofyniad newydd i Awdurdodau Lleol Cymru o dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, oedd yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor adolygu perfformiad yn gyson, ymgynghori arno ac yna cyhoeddi adroddiad yn nodi casgliadau ei hunanasesiad unwaith mewn perthynas â phob blwyddyn ariannol.

Ar y cyfan, yn seiliedig ar yr adolygiad o berfformiad y llynedd, y gred oedd bod ymrwymadau'r Cynllun Cyflawni Blynyddol ar gyfer 2021/22 wedi'u bodloni, yn yr hyn a barhaodd i fod yn flwyddyn heriol i'r Cyngor. Byddai'r casgliad yn cael ei adolygu er mwyn adlewyrchu canfyddiadau gwaith ymgynghori gyda dinasyddion, partneriaid, staff y Cyngor a ymgynghorai statudol allweddol eraill ar ôl i weithgareddau ymgysylltu ddod i ben ddiwedd mis Medi.

Cyfeiriodd y Cynghorydd M. Hooper at dudalen 20 a llwyddiant y cais ar gyfer y Marina, a gofynnodd a oedd hyn yn ymwneud â disgwyliad neu a oedd gynrychiolaeth gywir. Wrth ateb, eglurodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol nad oedd penderfyniad gan Lywodraeth y DU wedi'i wneud eto, ond roedd ar fin digwydd.

Dywedodd y Cadeirydd, Mr G. Chapman, ar yr ymgynghoriad a oedd yn parhau gyda staff, busnesau allweddol, undebau llafur, ac ati, na chafodd ei gwblhau eto, ond a fyddai'n hanfodol i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio asesu cyn pasio safbwyntiau pellach i'r Cabinet i'w ystyried. Holodd y Cadeirydd a oedd unrhyw wasanaethau neu swyddogaethau wedi'u nodi fel statws coch a oedd yn gofyn am fwy o sylw, yn enwedig mewn perthynas â'r camau gwasanaeth mwy cymhleth, a sut y byddai'r rhain yn cael eu monitro gan uwch reolwyr. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr y byddai'r Pwyllgor yn derbyn yr ymateb llawn o'r broses ymgynghori a fyddai'n helpu i lywio myfyrdodau'r Pwyllgor ar y dyfarniadau a wnaed yn yr adroddiad. Byddai gan y Cabinet wedyn gyfrifoldeb i ystyried unrhyw safbwyntiau penodol sy'n cael eu codi gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio cyn cael sêl bendith terfynol gan y Cyngor Llawn. Ychwanegodd, o ran adnabod unrhyw feysydd penodol o welliannau o fewn Cyfarwyddiaethau, y byddai'r rhain yn cael eu hystyried drwy'r broses Graffu a'r adroddiadau monitro chwarterol a fyddai'n cynnwys llithro yn erbyn unrhyw fesur gweithredu neu fesur Cyngor a'u hamlygu gyda statws coch. Roedd hyn yn caniatáu cyfle i Aelodau Etholedig herio'r camau adferol a broseswyd gan reolwyr gwasanaeth. O fewn yr adroddiad Hunanasesu Blynyddol a'r atodiadau, roedd manylion yn ymwneud â'r meysydd hynny oedd angen gwelliant, ac roedd un ohonynt o gwmpas mwy o ymgysylltu a mewnwelediad a fyddai'n arwain at sgwrs barhaus ar berfformiad gyda staff ac undebau llafur.

Cyfeiriodd Mr. M. Evans (Aelod Lleyg) at y blychau cyfeiriad teithio a nododd ei fod yn disgwyl mwy o asesiad o ble'r oedd y Cyngor yn erbyn lle'r oedd y Cyngor yn credu y byddai 12 mis yn ôl, yn hytrach na'r sefyllfa am y chwarter blaenorol. Felly, gofynnodd am y rhesymeg y tu ôl i'r dull hwnnw. Holodd Mr Evans hefyd a oedd trothwyon rhifol (megis cyfradd cyflawniad canran) a benderfynodd ar y statws coch, oren neu wyrdd. Dywedodd y Cyfarwyddwr wrth ateb, eu bod, o ran cyfeiriad teithio, yn cynrychioli'r sefyllfa ar ddiwedd y chwarter hwnnw. O ran y data i ddangos os oedd y Cyngor wedi cyflawni'r hyn yr oedd wedi bwriadu ei gyflawni, darluniwyd hyn orau gyda'r data ar waelod tudalen 16 y ddogfen Hunanasesu. Roedd hwn yn ddadansoddiad o berfformiad ar ddiwedd y flwyddyn. Roedd yr asesiad yn seiliedig ar werth rhifol, a byddai hyn yn cael ei rannu gydag aelodau'r Pwyllgor drwy e-bost. Aeth y Cyfarwyddwr ymlaen i gynghori bod eithriadau perfformiad yn cael eu hadrodd bob chwarter i bob un o 5 Pwyllgor Craffu'r Cyngor.

No.

Dyweddod y Cynghorydd M. Hooper ei bod yn bwysig sicrhau bod y naratif sy'n gysylltiedig â'r argyfwng costau byw yn gyfredol gan fod perygl o danchwarae difrifoldeb y materion sy'n cael eu hwynebu i gefnogi anghenion sylfaenol grwpiau bregus. Dywedodd y Cynghorydd Hooper, hefyd bod cyfeiriad at brynu safle hen orsaf bŵer Aberddawan i ddarparu prosiectau gwyrdd, a dywedodd y dylid cynnwys mwy o fanylion ynghylch y cynnig hwnnw. Wrth ateb, dywedodd y Cyfarwyddwr fod yr adroddiad yn ymwneud â'r sefyllfa fel ar ddiwedd 2021/22, ond byddai'n ystyried y farn yn ymwneud â'r argyfwng costau byw a safle Aberddawan. Byddai'r naratif ar gyfer y Cynllun Cyflawni Blynyddol nesaf yn wahanol iawn i adlewyrchu ar y digwyddiadau economaidd a chymdeithasol sy'n digwydd yn gyflym iawn a gwaith ymateb sy'n cael ei wneud gan y Cyngor.

Cytunodd y Cyfarwyddwr pe bai gan Aelodau sylwadau pellach yna byddai'n hapus i'w derbyn drwy e-bost.

Ar ôl ystyried y cyfeirnod, yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod, fe wnaeth y Pwyllgor

PENDERFYNWYD -

(1) CYMERADWYO adroddiad Drafft Hunanasesiad Blynyddol Bro Morgannwg 2021/22 (Atodiad A) yn sail i'r ymgynghoriad fel y disgrifir yn yr adroddiad.

(2) CYFEIRIO safbwynt y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio at y Cabinet i'w ystyried, sef:

- Mwy o naratif yn ymwneud â'r camau gweithredu wrth gefnogi anghenion sylfaenol grwpiau sy'n agored i niwed o ganlyniad i'r argyfwng costau byw;
- Mwy o gyfeirio at y cynigion ar gyfer ailddatblygu hen safle Gorsaf Bŵer Aberddawan.

Y rhesymau dros y penderfyniadau

(1) Wedi ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

(2) Hysbysu'r Cabinet am safbwynt y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

270 DIWEDDARIAD CH1: AMSERLEN RHAGLEN WAITH ARCHWILIO CYMRU 2022/23 - CYNGOR BRO MORGANNWG (CAC) -

Gan fod y swyddog o Archwilio Cymru wedi cael problemau technegol yn ymuno â'r cyfarfod, cytunwyd i ohirio'r eitem hon i'r cyfarfod nesaf.

PENDERFYNWYD - BOD yr Adroddiad Diweddar yn cael ei ohirio i gyfarfod nesaf y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

Y rheswm dros y penderfyniad

Yn dilyn materion technegol a wnaeth atal y swyddog perthnasol rhag cyflwyno'r adroddiad i'r Pwyllgor.

271 ADRODDIAD BLYNYDDOL CWYNIION CORFFORAETHOL 2021/22 (CAC) -

Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol yr adroddiad, a oedd yn amlinellu bod y Cyngor wedi mabwysiadu Polisi Pryderon a Chwynion Corfforaethol Enghreifftiol Llywodraeth Cymru ym mis Gorffennaf 2013. Roedd achwynwyr a oedd yn parhau i fod yn anfodlon ar ôl Camau 1 a 2 y Polisi yn gallu cyfeirio eu cwyn at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC).

Ym mis Mai 2021, cadarnhaodd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru fod polisi'r Cyngor yn cydymffurfio â'i bolisi enghreifftiol.

Cofnodwyd pob Cwyn a Chanmoliaeth Corfforaethol yn ystod y cyfnod adrodd ar Oracle CRM a'u bwydo i mewn i'r Dangosfyrddau Cwynion a Chanmoliaeth. Roedd y rhain yn eithrio cwynion Gwasanaethau Cymdeithasol a gafodd eu datrys drwy weithdrefn wahanol ac fe'u cofnodwyd ar wahân.

Roedd Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) (2021) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio adolygu ac asesu gallu'r Awdurdod i ymdrin â chwynion yn effeithiol ac i wneud adroddiadau ac argymhellion mewn perthynas â gallu'r Awdurdod i ymdrin â chwynion yn effeithiol. Cynhwyswyd y darpariaethau hyn yn Rhan 6 o'r ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â Pherfformiad a Llywodraethu Prif Gynghorau a Dyletswydd Prif Gynghorau i adolygu ei berfformiad.

Diben y polisi oedd sicrhau bod achwynwyr yn cael ymateb cyson a theg. Roedd cofnodi a monitro cwynion yn caniatáu i'r Cyngor:

- Cael cipolwg ar foddhad dinasyddion o'r gwasanaethau a ddarperir;
- Deall pa mor fodlon oedd cwsmeriaid gyda sut yr ymchwiliodd y Cyngor i gwynion;
- Monitro ymatebolrwydd i ganllawiau statudol a disgwyliadau cwsmeriaid o ran pa mor gyflym y cwblhaodd y Cyngor ymchwiliadau i gwynion.
- Nodi potensial i wella gwasanaeth drwy ddadansoddi'r hyn a ddysgwyd o gwynion.

Nododd dadansoddiad o wybodaeth cwynion ar gyfer 2022/23 bod nifer y cwynion a dderbyniwyd (358) yn cyd-fynd â'r duedd tymor hir, gyda chyfartaledd o 377. Cyffredinol:

- Roedd yr achwynwyr yn fodlon ar sut yr ymchwiliwyd i gwynion;
- Parhaodd ymatebolrwydd, o ran glynu wrth derfynau amser, i ostwng;
- Roedd ymdrin â chwynion yn bodloni gofynion cyrff statudol;
- Roedd angen mwy o ffocws ar ddysgu o gwynion.

Fe wnaeth Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGC) dderbyn 61 cwyn yn ymwneud â'r Cyngor yn ystod y cyfnod. Roedd hyn yn gynnydd sylweddol o'i gymharu â'r 38 a dderbyniwyd yn 2020/21 ac roedd yn uwch na'r cyfartaledd tymor hwy. Cafodd 2 gŵyn eu cymryd i ymchwiliad, ac fe gadarnhawyd 1 ohonynt yn rhannol gadarnhaol. Datryswyd 7 (4) o gwynion drwy Ddatrysiad Cynnar ac ystyriwyd bod 25 (10) yn Gynamserol. Roedd 8 (9) allan o awdurdodaeth a 19 (14) yn achosion eraill ar gau ar ôl ystyriaeth gychwynnol.

Roedd yr adroddiad blynyddol yn manylu ar berfformiad cwynion ar gyfer Cyfarwyddiaethau 2021/222 ac yn cynnwys tueddiadau perfformiad ers 2014/15.

Ym mis Ebrill 2022, gweithredodd y Cyngor y Camau Annerbyniol gan Bolisiau Dinasyddion a Chyfyngau Cymdeithasol. Nid oedd y Polisi newydd ar Weithredoedd Annerbyniol gan Ddinasyddion wedi cael ei gymhwysu i unrhyw ddinesydd ers ei fabwysiadu. Cafodd y Polisi Achwynwyr Afresymol blaenorol ei gymhwysu ar 4 achlysur rhwng Hydref 2013 ac Ebrill 2021.

Ers ei fabwysiadu dim ond 3 o bobl oedd wedi cael eu rhwystro neu eu tawelu ar sianel cyfyngau cymdeithasol o dan y Polisi Cyfyngau Cymdeithasol.

Dywedodd y Cynghorydd M. Hooper fod system rheoli cwynion newydd yn cael ei chyflwyno, felly a oedd yna unrhyw risgiau y dylai'r Pwyllgor fod yn ymwybodol ohonynt. Dywedodd y Cyfarwyddwr fod system newydd wedi cael ei gaffael gan gwmni o'r enw Granicus, oedd yn cael ei gyflwyno i'w ddefnyddio yn y Ganolfan Gyswllt. Roedd elfen Cwynion a Chanmoliaeth y system honno yn agos at ben ôl y broses weithredu, felly roedd hi'n ymddangos bod y broses gyflwyno braidd yn ddi-dor gan fod y broses atgyfeirio yn syml. Byddai'r system newydd yn cynnig cyfle i wella sut y byddai atgyfeiriadau'n cael eu trin, darparu adroddiadau gwell a mwy amserol ac yn darparu gwell ymarferoldeb i'r defnyddiwr.

Dywedodd Mr. M. Evans ei bod yn dda bod yr adroddiad wedi cipio camau i'w cymryd yn dilyn cwynion, ond byddai wedi hoffi gweld mwy o gyd-destun mewn perthynas â'r tebygolrwydd y bydd y camau hynny'n cael eu cyflawni. Wrth ateb, dywedodd y Cyfarwyddwr fod nifer o gamau oedd yn cael eu datblygu, gan gynnwys cynyddu amlygrwydd yr adroddiad i sicrhau y byddai'r wybodaeth yn cael ei rhannu yn ehangach ac yn fwy rheolaidd. Roedd hyn hefyd yn cynnwys adroddiadau chwarterol i Dîm Arweinyddiaeth Strategol y Cyngor, fel y gallai fod her a oedd achosion y cwynion hynny'n cael eu cofnodi'n gywir, ac adeiladu hynny'n effeithiol i'r system newydd tra hefyd yn cael gwared ar yr opsiwn o ddim dysgu.

Yna codwyd cyfres o bwyntiau gan y Cadeirydd, Mr. G. Chapman:

- Beth oedd hyn yn ei olygu mewn gwirionedd pan ddywedodd achwynwyr eu bod yn gwbl fodlon ar sut yr ymchwiliwyd i gwynion.
- A oedd cwynion a wnaed i Gynghorwyr wedi'u cofrestru neu eu cipio yn unrhyw le.

No.

- A wnaeth pob achwynydd dderbyn adborth ynglŷn â sut yr oedd eu cwyn wedi cael ei drin yn ogystal â'r camau y mae'r Cyngor yn eu cymryd o ganlyniad i'r gŵyn.
- A fyddai Cyfarwyddiaethau'n dysgu gwersi yn enwedig pe baen nhw'n derbyn nifer uchel o gwynion yn ymwneud â'r un mater.
- Pwy fyddai'n monitro'r broses o ddysgu gwersi er mwyn sicrhau bod y materion a godwyd yn cael eu symud ymlaen.
- Roedd gan y Gwasanaethau Cymdeithasol ac Ysgolion ill dau weithdrefnau cwyn ar wahân, felly gallai'r rhain edrych arnynt yn gyffredinol o ran sut roedd y rhain yn cael eu trin, er mwyn sicrhau bod prosesau priodol ar waith.
- A wnaeth y OGCC lunio adroddiad blynyddol a fyddai'n cael ei ystyried gan y Pwyllgor.

Wrth ateb yr uchod, dywedodd y Cyfarwyddwr:

- O ran boddhad cwynion, byddai hyn yn cael ei fesur gan y gyfradd ddatrys yng Nghyfnod 1 y broses. Cafodd 90% o'r cwynion eu datrys yng Nghyfnod 1 ac ni wnaethant fynd ymlaen i Gam 2.
- Pe bai Cynghorydd yn codi cwyn ffurfiol ar ran preswlydd trwy'r Ganolfan Gyswilt, yna byddai hynny'n cael ei gipio a'i gofrestru fel cwyn drwy'r broses cwynion. Roedd yn bwysig cydnabod bod gwahaniaethu rhwng y mathau o faterion a godwyd, er enghraifft, ni fyddai un golled casgliad biniau sbwriel yn cael ei ystyried yn gŵyn ffurfiol, ond byddai colli casgliadau'n barhaus yn cael ei drin felly.
- O ran adborth, ie, roedd Cam 1 a Cham 2 y broses yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor ysgrifennu at yr achwynydd yn esbonio'r casgliadau a wnaed ac yn nodi'r rhesymau pam y daethpwyd i'r casgliadau hynny. Byddai achwynwyr hefyd yn cael eu cynghori am unrhyw gamau pellach ar y cwrs sy'n agored iddyn nhw o dan y polisi cwynion. Roedd hyn hefyd yn cynnwys gwybodaeth am wneud cwyn i'r OGCC.
- O ran sut y defnyddiwyd y data cwynion a chanmoliaeth, cafwyd adroddiadau chwarterol a gynhyrchwyd ar gyfer Tîm Rheoli pob Cyfarwyddiaeth. Roedd y rhain ar y cyd â'r adroddiadau perfformiad chwarterol, oedd yn rhoi mwy o gyd-destun a gwell dealltwriaeth o'r sefyllfa gyffredinol. Roedd hyn yn galluogi'r timau rheoli i fyfyrio ar faterion. Roedd angen cofnodi canlyniadau yn well oedd wedi eu nodi yn yr adroddiad Blynyddol.
- Roedd yr adroddiad yn cynnwys rhai prif ffigyrau yn ymwneud â'r Gwasanaethau Cymdeithasol, a ddaeth o dan broses ar wahân, ond fe'i hystyriwyd yn ddefnyddiol i'w gynnwys yn yr adroddiad Blynyddol at ddibenion cyd-destun.
- O ran ysgolion, byddai gan bob un weithdrefn gwyno fyddai'n cael ei goruchwyllo gan y corff llywodraethol.
- O ran yr OGCC, nid oeddynt bellach yn cynhyrchu adroddiad blynyddol, ac fe symudon nhw i lunio llythyr blynyddol i bob awdurdod lleol, fel y dangosir yn Atodiad B. Roedd cyfrifoldeb ar y Cyngor i ddangos sut y byddai wedi bwrw ymlaen â'r dysgu, gyda hynny i'w fwydo yn ôl i'r OGCC drwy'r Pwyllgor a'r Cabinet.

No.

Holodd y Cadeirydd a fyddai cwynion yn gwbl fodlon pe bai eu cwyn yn cael ei datrys yng Ngham 1 ac roedd yno unrhyw asesiad pellach o foddhad a gynhaliwyd. Wrth ateb, dywedodd y Cyfarwyddwr pe bai person wedi gwneud cwyn na chafodd ei gadarnhau yng Ngham 1, yna pe na bai'n fodlon yna byddai tebygolrwydd y byddent yn symud ymlaen â'r gŵyn i Gam 2. Wrth i 9 o bob 10 cwyn gael eu datrys yng Nghyfnod 1, yna roedd hynny'n adlewyrchiad teg o foddhad. Ychwanegodd y Cyfarwyddwr bod cyfle i wneud mwy o waith adborth o ran y broses a thrin.

Gan nad oedd unrhyw sylwadau nac ymholiadau pellach, nododd y Pwyllgor

PENDERFYNWYD -

- (1) NODI cynnwys yr adroddiad ac Atodiad A (Adroddiad Cwynion a Chanmoliaethau Blynyddol).
- (2) BOD y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn parhau i dderbyn diweddariad blynyddol mewn perthynas â Chwynion a Canmoliaethau Corfforaethol.
- (3) NODI'r Llythyr Blynyddol gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (Atodiad B) yng nghyd-destun yr Adroddiad Cwynion a Chanmoliaethau Blynyddol.
- (4) CYFEIRIO adroddiad a sylwadau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio at y Cabinet iddynt gael eu hystyried.

Y rhesymau dros y penderfyniadau

- (1-3) Wedi rhoi sylw i gynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.
- (4) Caniatáu i'r Cabinet ystyried yr adroddiad a sylwadau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

272 OMBWDSMON GWASANAETHAU CYHOEDDUS CYMRU (OGCC):
DIGARTREFEDD WEDI'I ADOLYGU, DRWS AGORED I NEWID CADARNHAOL:
GWEITHREDU AR ARGYMHELLION A AWGRYMR I AWDURDODAU HEB
YMCHWILIO (CAC) -

Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol yr adroddiad ac ymunodd y Pennaeth Gwasanaethau Tai ac Adeiladu.

Amlinellwyd, yn unol â Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2019, bod Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC) wedi cyhoeddi eu hymchwiliad menter eu hunain cyntaf, Adolygiad Digartrefedd: Drws Agored i Newid Cadarnhaol ym mis Hydref 2021. Roedd yr ymchwiliad hwn yn ymateb i dystiolaeth o gamweinyddu systemig ac a gynhaliwyd yn unol ag ymchwiliadau Meini Prawf ar gyfer Menter eich Hun.

Yn ogystal â'r chwe argymhelliad penodol a wnaed i'r tri Awdurdod Lleol a ymchwiliwyd iddynt (Caerdydd, Sir Gaerfyrddin a Wrecsam), gwahoddodd yr adroddiad hefyd y 19 Awdurdod Lleol arall i gydymffurfio â phedwar argymhelliad. Roedd y rhain yn ymwneud â'r canlynol: Gwneud trefniadau ar lefel Cymru gyfan i drafod a gwella cysondeb o'r Broses Adolygu; Creu perthnasoedd gwaith gyda rhanddeiliaid / asiantaethau partner, megis 'Daliwch Sylw', i helpu i wella gwasanaethau; Llunio fframwaith, ar y cyd â grwpiau eiriolaeth, a fyddai'n grymuso swyddogion i wneud penderfyniadau / gweithredu, yn enwedig mewn perthynas â hawliau dynol a chydraddoldeb a lleihau adolygiadau diangen, heb effeithio ar hawl statudol y cleient i adolygiad; Ystyried yr argymhellion a wnaed i'r tri Awdurdod Ymchwiliol ac i fwrw ymlaen ag unrhyw bwyntiau dysgu a fyddai'n gwella eu darpariaeth o wasanaethau.

Roedd Atodiad A i'r adroddiad yn manylu ar gais diweddar gan yr OGCC i'r Cyngor i ddarparu diweddariad cynnydd ar y camau a gymerwyd i fynd i'r afael â'r pedwar argymhelliad.

O atodiad B i'r adroddiad, amlinellodd cynnydd y Cyngor hyd yn hyn wrth fynd i'r afael â'r argymhellion hyn. Ar y cyfan, gwnaed cynnydd da gyda'r mwyafrif o gamau gweithredu (10) bellach wedi'u gwreiddio fel arfer safonol o fewn gwasanaethau'r Cyngor. Allan o 12 gweithred gysylltiedig yn y traciwr mewnwelediad, roedd gwaith yn mynd yn ei flaen ar y ddwy weithred sy'n weddill. Mae'r rhain yn ymwneud â: gwneud cynnydd yn y trefniadau ar lefel Cymru gyfan i drafod a gwella cysondeb y Broses Adolygu ac adolygu defnydd y Cyngor o ddulliau cyfathrebu amgen, fel 'WhatsApp' a negeseuon testun, i gyfleu penderfyniadau y gellid wedyn eu dilyn gyda llythyr.

Gofynnwyd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ystyried argymhellion yr Adroddiad Adolygiad Digartrefedd: Drws Agored i Newid Cadarnhaol, llythyr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru i'r Cyngor (a atodir yn Atodiad A) ac i nodi diweddariad cynnydd y Cyngor (ynghlwm yn Atodiad B i'r adroddiad), gydag unrhyw argymhellion / sylwadau'n cael eu cyfeirio at y Cabinet i'w hystyried a'u cadarnhau o ran y cynnydd.

Gofynnwyd i'r Pwyllgor hefyd argymhell i'r Cabinet, bod diweddariad cynnydd y Cyngor yn cael ei anfon ymlaen at yr OGCC yn unol â'r cais.

Cyfeiriodd y Cynghorydd M. Hooper at y weithred yn ymwneud â defnyddio dulliau cyfathrebu amgen megis negeseuon testun, a amlygwyd fel y cwblhawyd. Dywedodd y Cynghorydd Hooper fod y broses o gynorthwyo unigolyn oedd yn ddigartref ar hyn o bryd ond ei fod yn ei chael yn her i ymgysylltu a chyfathrebu â'r Cyngor gan nad oedd ganddynt fynediad llawn at ffôn symudol neu ddyfais electronig, felly roedd eisiau tynnu sylw at y ffaith bod llwyfannau cyfathrebu electronig nad oedd angen i dalu amdanynt am ddata ffonau symudol. Mewn ateb, cynghorodd y Pennaeth Gwasanaethau Tai ac Adeiladu nad y cyfryngau cymdeithasol a thechnoleg oedd yr unig ffordd yr oedd yr adran yn delio â materion, roedd gwasanaethau galw heibio ar gael yn swyddfeydd y Cyngor yn ogystal ag amrywiaeth o wasanaethau cynghori ym Mro Morgannwg. Er enghraifft, roedd y Cyngor wedi agor gwasanaeth Cyngor Ar Dai ar Heol Holltwn yn y Barri

No.

yn ddiweddar. Roedd llawer o gyfathrebu wyneb yn wyneb, a byddai'r adran yn cydnabod bod llawer o'r unigolion a gyflwynwyd ger eu bron yn agored i niwed. Darparwyd eiriolwyr a mentoriaid annibynnol, gan y gallai diwallu anghenion tai fod yn broses gyfreithiol a chymhleth iawn. Fe wnaeth y Cyngor sicrhau bod y broses yn un agored a thryloyw, gyda'r gallu i herio penderfyniadau.

Gofynnodd Mr. M. Evans (Aelod Lleyg) a oedd y prosesau a oedd wedi'u datblygu cyn hynny yn parhau i fod yn gadarn. Cynghorodd Pennaeth Gwasanaethau Tai ac Adeiladu fod eiriolwr Shelter Cymru wedi'i gwreiddio o fewn Tîm Dewisiadau Tai/Datrysiadau Tai y Cyngor yn rhan-amser. Byddai penderfyniadau oedd wedi eu hapelio neu eu herio i'w hadolygu yn cael eu cyfeirio'n awtomatig at yr eiriolwr i'w hystyried. Roedd Shelter Cymru yn gallu cymryd camau cyfreithiol yn erbyn penderfyniadau'r Cyngor, ac roedd yn gysur nodi nad oedd Shelter Cymru erioed wedi cymryd unrhyw gamau cyfreithiol na bygwth ymgyfreitha yn erbyn Bro Morgannwg. Fe wnaeth yr adroddiad dynnu sylw at y ffaith bod yr OGCC wedi canfod bod y rhan fwyaf o adolygiadau'n fodlon drwy drafod. Cadarnhaodd Pennaeth y Gwasanaeth fod yr holl reolaethau angenrheidiol ar waith a bod archwilwyr allanol ac annibynnol wedi adolygu prosesau'r Cyngor, ac nad oedd yn ymwybodol o unrhyw sylwadau niweidiol a godwyd gan reoleiddwyr dros y 3 neu 4 blynedd diwethaf.

Awgrymodd y Cadeirydd, Mr. G. Chapman, yn hytrach na dyddiadau i nodi pryd y cwblhawyd camau, y dylid cynnwys mwy o wybodaeth ddiweddaraf am statws diweddaraf pob gweithred er mwyn tynnu sylw at y materion hynny mewn blynyddoedd blaenorol, a'r prosesau a adolygwyd yn 2021, y canfuwyd eu bod yn ddiogel ac yn gadarn. Byddai hyn yn rhoi mwy o sicrwydd. Cytunodd Pennaeth y Gwasanaeth y gallai'r ymateb gael ei ddiweddarau.

Wedi hynny

PENDERFYNWYD -

(1) BOD argymhellion y Digartrefedd wedi'u Hadolygu: Mae Adroddiad Drws Agored i Newid Positif, llythyr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru i'r Cyngor (a atodir yn Atodiad A) a diweddariad cynnydd y Cyngor (a atodir yn Atodiad B) yn cael ei nodi a'i gyfeirio at y Cabinet i'w hystyried ac i gymeradwyo cynnydd.

(2) Yn dilyn ystyriaeth y Cabinet i'r adroddiad, bod diweddariad cynnydd y Cyngor (a atodir yn Atodiad B) yn cael ei anfon ymlaen at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru fel y gofynnwyd.

Y rhesymau dros y penderfyniadau

(1) Wedi ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

(2) Sicrhau bod y Cyngor yn ymateb yn briodol i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru gyda diweddariad cynnydd yn erbyn argymhellion yr adroddiad.

273 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL WEDI'I DIWEDDARU (PGAMW)

Er mwyn cynorthwyo'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i sicrhau bod y Pwyllgor i bob agwedd o'u swyddogaethau craidd wedi rhoi ystyriaeth ddyladwy i'w swyddogaethau craidd, roedd y Blaenraglen Waith (a atodir i'r adroddiad yn Atodiad A) wedi'i gynhyrchu ac yn cyd-fynd â Chylch Gorchwyl y Pwyllgor.

Roedd y Blaenraglen Waith wedi'i diweddaru i adlewyrchu newidiadau oedd eu hangen i Gylch Gorchwyl y Pwyllgor o dan y Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau newydd ac yn cynnwys eitemau y gofynnwyd amdanynt yn flaenorol gan Aelodau'r Pwyllgor.

Oherwydd y pryderon a godwyd bod agenda cyfarfod Hydref 2022 yn llawn iawn, roedd y Diweddariad Perfformiad a'r Polisi Chwythu'r Chwiban wedi'i aildrefnu i fis Rhagfyr tra bod Adroddiad Blynyddol Cwynion Corfforaethol 2021/22 wedi'i gyflwyno i'r cyfarfod hwn.

Gofynnwyd i'r Pwyllgor nodi'r Flaenraglen Waith a nodi a oedd angen unrhyw wybodaeth ychwanegol.

Cododd Mr M. Evans (Aelod Lleyg) ei fod wedi cael ei amlygu mewn cyfarfod blaenorol, er mwyn i adroddiad olrhain argymhelliad gael ei ddarparu ym mhob cyfarfod o'r Pwyllgor. Dywedodd y Pennaeth Cyllid, gan fod honno'n ddogfen fyw, bod diweddariadau mwy rheolaidd yn bosibilrwydd.

Awgrymwyd y dylai cyfarfod mis Hydref ddechrau ar adeg gynharach oherwydd maint yr agenda.

Yna

PENDERFYNWYD -

- (1) BOD y Flaenraglen Waith yn cael ei nodi.
- (2) BOD amserlen yr eitemau ar gyfer y cyfarfod nesaf, 24th Hydref 2022, yn cael ei chymeradwyo a chynnwys yr adroddiad gohiriedig hefyd - Diweddariad Ch1: Amserlen Rhaglen Waith Archwilio Cymru 2022/23 – Cyngor Bro Morgannwg
- (3) BOD y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn derbyn adroddiad olrhain argymhellion Archwiliad ym mhob un o gyfarfodydd y Pwyllgor.

Y rheswm dros y penderfyniadau

(1&2) Sicrhau bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn ymwybodol o gynnydd y rhaglen waith arfaethedig ac yn cael gwybod amdano.

(3) Caniatáu i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio olrhain y broses o weithredu argymhellion a wnaed gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol.